

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.985

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2019-2-22>

Х. С. Івасюк

аспірант кафедри правосуддя
юридичного факультету

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ШАХРАЙСТВА У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ МАЙНА

Статтю присвячено дослідженню та розкриттю особливостей використання спеціальних знань під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна. Зосереджено увагу на дослідженні форм використання спеціальних знань. Зокрема, досліджено особливості участі спеціаліста у проведенні слідчих (розшукових) дій – огляді місця події та проведенні слідчого експерименту. Акцентовано увагу на ролі та місці судової експертизи під час розслідування злочинів зазначеного виду. Приділено увагу розкриттю особливостей пожежно-технічної, вибухотехнічної та електротехнічної експертизи.

Ключові слова: використання спеціальних знань, розслідування, слідчі (розшукові) дії, експертиза, шахрайство, страхування майна.

Постановка проблеми. Актуальність використання спеціальних знань під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна пояснюється тим, що їх застосування дозволяє встановити факт підпалу, затоплення, вибуху, іншого способу знищення або пошкодження майна шляхом впливу на об'єкт договору страхування шкідливих речовин, а також гострих і важких предметів.

Отримання слідчим інформації про застосований засіб вчинення злочину (вогнь, вода, вибухові речовини, важкі предмети) дасть змогу надалі висунути версії про особу, що вчинила злочин, отримати детальні відомості про спосіб знищення або пошкодження майна, зміни, завдані об'єкту дослідження тощо. З допомогою спеціальних знань стає можливим вирішення значного обсягу завдань, які постають у процесі розслідування шахрайства у сфері страхування майна, а також отримання необхідних доказів, які є важливими для проведення ефективного розслідування злочинів зазначеного виду.

А тому, проведення досліджень застосування спеціальних знань під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна надасть змогу виробити конкретні методичні рекомендації щодо вдосконалення законодавчих формулювань кримінальних процесуальних норм, удосконалити методику розслідування, підвищити рівень виявлення, розкриття та розслідування зазначених злочинів загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням спеціальних знань у кримінальному провадженні займалися такі вчені, як Т.В. Авер'янова, Ю.П. Аленін, В.П. Бахін, Р.С. Белкін, Т.В. Варфоломєєва, А.В. Дулов, В.А. Журавель, В.С. Кузьмічов, Є.Д. Лук'янчиков, П.Д. Нестеренко, М.І. Порубов, М.В. Салтевський, О.Г. Філіппов, М.Г. Щербаковський та інші. Проте, особливості використання спеціальних знань в кримінальних провадженнях щодо шахрайства у сфері страхування майна не були предметом спеціального наукового пошуку, а тому дана стаття є актуальною.

Мета статті – є дослідження використання спеціальних знань під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна, участі спеціаліста в проведенні слідчих (розшукових) дій та призначенні та проведенні експертиз, таких як: пожежно-технічна, вибухотехнічна, електро-технічна.

Виклад основного матеріалу. Використання спеціальних знань, зокрема залучення спеціалістів до проведення слідчих (розшукових) дій, є необхідним під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна.

Так, зокрема, варто погодитися із позицією В.О. Яремчук, яка зазначає, що під час проведення тактичних операцій спеціаліст може надати допомогу у різноманітних сферах, це зокрема:

1) організаційно-технічну, а саме: підготовчу допомогу – під час організації та планування проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових та інших заходів у рамках тактичної операції, консультативну – під час розробки програми здійснення тактичної операції спеціаліст пояснює довідкові дані з метою ефективного її проведення;

2) інформаційну – спеціаліст повідомляє слідчому та іншим виконавцям тактичної операції інформацію щодо особливостей проведення окремих слідчих (розшукових) дій та інших заходів з метою зменшення тактичного ризику під час здійснення тактичної операції;

3) аналітичну – спеціаліст бере участь в обговоренні результатів здійснення слідчих (розшукових) дій та інших заходів;

4) допомогу у формі надання «висновку спеціаліста» у разі необхідності, в результаті проведення слідчих (розшукових) дій та інших заходів [1, с. 63].

Проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна є неможливим без залучення спеціалістів, які мають відповідні знання в певних галузях науки і техніки. Залучення спеціалістів конкретного виду залежить від випадку який мав місце у конкретній ситуації, проте в будь-якому випадку, залучення спеціалістів є необхідним для забезпечення готовності до огляду необхідних криміналістичних засобів, їх застосування для виявлення, фіксації та вилучення доказів, дослідженні стану замків, запорів на вікнах і дверях, наявності зломів, опису виявлених слідів і речових доказів тощо.

Спеціаліст звертає увагу слідчого на обставини, що мають значення для кримінального провадження, виявлені ним під час вивчення слідів, предметів, технічних засобів, знарядь і пристосувань, які могли використовуватися під час вчинення злочину, повідомляє необхідні довідкові дані; зазначає обставини, що сприяли вчиненню злочину; висловлює міркування про можливість перевірки зібраних даних за криміналістичними обліками (колекціями, картотеками, інформаційно-пошуковими системами, автоматизованим банком даних) [2 с. 228].

Так, зокрема, під час проведення огляду місця події – першочергової слідчої (розшукової) дії, яка є одним із найінформативніших джерел доказової інформації під час виявлення ознак шахрайства у сфері страхування майна, а саме коли відбулося інсценування страхового випадку і було здійснено підпал, вибух, знищення об'єкта страхування іншим способом, спеціалісти допомагають слідчому виявити сліди: незнищенну частину майна або пошкоджене майно, мікрочастинки знищеного майна або знаряддя його знищення (легкозаймисті, вибухові або токсичні речовини (ініціатори горіння), дерев'яні або металеві вироби, інструменти, підручні матеріали та предмети тощо), сліди горіння, затоплення, розчинення.

Під час проведення огляду місця події за фактом пожежі або вибуху об'єкта страхового договору важливу роль відіграють фахівці у сфері вибухотехніки, пожежної справи та теорії горіння, участь яких в огляді може допомогти слідчому обрати найбільш правильну тактику огляду, вибудувати слідчі версії, дослідити слідову картину подій. Окрім вищезазначених осіб, до участі в огляді місця події у випадках зі смертельними наслідками можуть бути залучені судові медики, роль яких полягає в констатації смерті, попередньому встановленні її причин і часу настання, огляду завданих ушкоджень.

Залежно від ситуації, яка склалася на початковому етапі розслідування до огляду місця події можуть бути залучені спеціалісти з різних галузей знань, так, наприклад електротехнік може надати допомогу у виявленні електричних пристроїв і пристосувань (або їх окремих частин, деталей), які могли бути використані для підпалу, а також у правильній характеристиці технічних і фізичних властивостей таких пристосувань, висловити свою думку про належність виявлених окремих частин і деталей тим пристосуванням, які були вилучені під час огляду згарища [2 с. 229].

Водночас необхідно враховувати, що перед направленням матеріалів на експертизу, слідчому необхідно точно зібрати всі необхідні матеріали з допомогою тих фахівців, які брали участь у слідчих (розшукових) діях. У даному випадку варто зазначити про ще один вид консультативної допомоги спеціаліста – визначення повного переліку документів, які необхідно надати у розпорядження експерту.

Також, необхідним є залучення спеціалістів для проведення такої слідчої (розшукової) дії як слідчий експеримент, яка проводиться з метою перевірки та уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення – підпалу, вибуху, затоплення, тощо, з метою вчинення шахрайства у сфері страхування майна. Так, зокрема, проведення зазначеної слідчої (розшукової) дії надасть змогу уточнити, звідки спостерігав кожен зі свідків ознаки виникнення і розвитку пожежі, здійснення вибуху, оцінити, наскільки правдиві їхні показання з урахуванням відстані до об'єкта спостереження, просторового розташування, а також інших чинників. Слідчий експеримент дасть змогу залучити ресурси їхньої зорової та асоціативної пам'яті, уточнити та доповнити дані, що повідомляються. Метою його проведення є встановлення інформації чи міг свідок, перебуваючи в певному місці, бачити чи чути те, що відбувалося на місці скоєння злочину; чи міг підозрюваний вчинити певні дії в тих обставинах; як саме відбувався перебіг подій; перевірка можливості існування фактів, чи немає між ними розбіжностей зі слідами, виявленими під час попереднього розслідування [4, с. 211].

Проведення слідчого експерименту під час розслідування кримінальних проваджень щодо шахрайства у сфері страхування майна пов'язане зі залученням належного технічного забезпечення, оскільки, зазвичай, знищення або пошкодження застрахованого майна відбувається шляхом пожежі або вибуху, хоча можливими є й інші варіанти завдання шкоди майну.

Отже, зазначена слідча (розшукова) дія проводиться у випадках коли шахрайство у сфері страхування майна відбувалося і сталося інсценування страхового випадку і, відповідно, трапилося знищення або пошкодження об'єкту договору страхування шляхом підпалу, вибуху тощо.

Проведення слідчого експерименту щодо підпалу в аналізованій категорії кримінальних

проваджень, на думку С.І. Зернова, може бути виправдане в таких випадках:

1) встановлення можливості виникнення та розвитку горіння в осередку пожежі;

2) з'ясування причини утворення джерела займання певного виду, під дією якого, згідно зі слідчою версією, почалося горіння;

3) визначення обставин, пов'язаних із появою джерела займання або горючої речовини в осередку пожежі внаслідок певних дій підозрюваного (наприклад, шляхом закидання пляшки з легкозаймистою речовиною до приміщення через віконний отвір);

4) з'ясування обставин допоміжного значення (перевірка можливості заповнення вигорілого приміщення певною кількістю конкретних товарно-матеріальних цінностей з метою уточнення розміру матеріальних збитків від пожежі, реконструкція обстановки місця події на момент виникнення пожежі) [2, с. 95].

Під час підготовки та проведення експерименту необхідно вжити заходів, що виключають неконтрольоване поширення горіння за межі виділеного для цього вогнища, вплив полум'я та продуктів горіння на людей, тварин, обладнання.

Слідчий експеримент під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна надає можливість уточнити, звідки спостерігав кожен зі свідків за ознаками виникнення та розвитку пожежі, оцінити, наскільки правдиві їхні показання, враховуючи відстань до об'єкта спостереження, просторове розташування й інші чинники, забезпечує залучення ресурсів їхньої зорової та асоціативної пам'яті для уточнення й доповнення повідомлених даних.

Оскільки відповідно до ст. 84 Кримінального процесуального кодексу України джерелом доказів у кримінальному провадженні є висновки експерта, то в розслідуванні та розкритті шахрайства у сфері страхування майна експертизи посідають одне із визначальних місць.

Отже, під час проведення розслідування шахрайства у сфері страхування майна можливим є призначення і проведення низки експертиз, це можуть бути як пожежно-технічна, вибухотехнічна, електротехнічна експертиза, так й інші види судових експертиз – хімічна, фізико-технічна, судово-медична, металознавча, товарознавча, судово-ветеринарна, експертиза матеріалів, речовин і виробів. Ми зосередимо увагу на розкритті особливостей перших трьох видів експертиз.

Порядок призначення судових експертиз, права обов'язки, та відповідальність експертів, суб'єкти експертної діяльності, організація проведення експертиз та оформлення їх результатів визначаються КПК України, Законом України «Про судову експертизу» від 25 лютого 1994 р., Інструкцією про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженими наказом Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 р. № 53/5, Положенням про експертну службу міністерства внутрішніх справ, яке затверджене наказом МВС України від 03 листопада 2015 р. № 1343, а також низкою інших нормативно-правових актів.

Проведення експертиз можливе тільки на основі вичерпних матеріалів, зафіксованих слідчим у процесуальних документах. Експертизи, які призначається під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна, безпосередньо залежать від предмета дослідження. Так, наприклад поряд основними видами експертиз – пожежно-технічною, вибухотехнічною, будівельно-технічною, електротехнічною, хімічною експертизою може бути призначено низку криміналістичних експертиз, з метою розв'язання питань про тотожність (ідентифікацію особистості за слідами пальців рук, босих ніг, взуття, слідів протекторів автошин і таких інших; за почерком; ідентифікація вогнепальної зброї по стріляних гільзах і кулях тощо), а також судово-медичні та судово-ветеринарні експертизи, якщо наслідком вчинення шахрайських дій у сфері страхування майна були загибель людей або тварин. Можливим також є призначення фізико-технічних, товарознавчих та інших видів експертиз.

Отже, найбільш поширеним способом шахрайства у сфері майна є інсценування страхового випадку, а саме знищення або пошкодження об'єкта страхового договору шляхом підпалу.

Пожежно-технічна експертиза

Варто зазначити, що під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна, шахраї як правило з метою знищення об'єкт страхового договору, та інсценування страхового випадку обирають пожежу як ефективний спосіб досягнення поставленої мети. У такому разі, обов'язковим є проведення пожежно-технічної експертизи з метою отримання фактичних даних про обставини вчинення злочину.

Пожежно-технічну експертизу (далі – ПТЕ) відносять до класу інженерно-технічних експер-

тиз і виконують з метою обґрунтування явищ пожеж та виявлення фактичних даних, що мають значення для встановлення причин, які їх зумовили.

Встановлення причин пожежі неможливе без участі фахівців пожежної справи, інженерів-електриків, хіміків, фізиків, технологів. Це зумовлено специфікою слідів, що залишаються пожежею. Їх виявлення та оцінка пов'язані з дослідженням характеру уражених вогнем предметів, у тому числі електродротів, запобіжників, вимикачів, інших приладів; знарядь впливу, інструментів; медико-біологічних слідів; слідів і продуктів горіння (вугілля, кіптяви, диму тощо); інших слідів [2, с. 234].

До предмета пожежно-технічної експертизи слід відносити фактичні дані про: обставини, що передували пожежі; технічні характеристики об'єкта до пожежі та його технічний стан після пожежі; сліди термічних ушкоджень; дії осіб, які відповідають за пожежну безпеку об'єкта, і осіб, які брали участь у гасінні пожежі тощо.

Об'єктами пожежно-технічної експертизи та експертних пожежно-технічних досліджень є: місце пожежі зі слідами термічного впливу та продуктів горіння; обгорілі й зуглілі спалимі та важкоспалимі конструкції будинків і споруджень, а також залишки згорілих чи частково обгорілих предметів; електроустаткування та електроприлади; опалювальні й нагрівальні прилади; знаряддя підпалу або їхні залишки тощо.

Під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна необхідно враховувати, що важливим є з'ясування умов, що сприяли розвитку та поширенню вогню, а саме повинна бути надана оцінка діям керівника гасіння пожежі та особового складу пожежних підрозділів, яка надається фахівцем, що володіє спеціальними знаннями не тільки у сфері пожежної справи, а й пожежної тактики.

Отже, під час проведення пожежно-технічної експертизи експерту можуть бути поставлені такі питання:

- де знаходився осередок пожежі (місце виникнення початкового горіння)?
- яка причина виникнення пожежі?
- чи відповідав стан об'єкта вимогам Правил пожежної безпеки?
- який час тривала пожежа?
- чи можливе самозаймання даних речовин (матеріалів) за певних умов конкретного випадку?

– чи не є причиною виникнення пожежі аварійні явища в електричній мережі (коротке замикання, перевантаження тощо)?

– чи належним чином використовувалася протипожежна техніка під час гасіння даної пожежі? [5, с. 42].

Вибухотехнічна експертиза

Під час інсценування страхового випадку під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна можливим є застосування злочинцями вибухових пристроїв або речовин. У такому випадку, можливим є проведення вибухотехнічної експертизи, під час якої досліджуються вибухові речовини, а також продукти вибуху та пострілу.

Метою проведення вибухотехнічної експертизи є встановлення факту належності даного об'єкта до вибухових речовин або речовин, які можна використати як компоненти для виготовлення вибухових речовин, порохових зарядів або піротехнічних засобів; встановлення способу виготовлення вибухових речовин; виявлення мікрослідів вибухових речовин і продуктів їхнього розкладу на предметах-носіях; встановлення за продуктами розкладання вибухових речовин вихідної речовини, яка була використана для вибуху; встановлення спільної родової належності вибухових речовин (порохових зарядів).

Предметом зазначеної експертизи є: віднесення або не віднесення досліджуваної речовини до групи вибухових речовин; визначення елементного складу, характерного для індивідуальних і сумішевих вибухових речовин та піротехнічних складів; визначення типу (виду) вибухових речовин; виявлення слідів продуктів вибуху та пострілу; визначення спільної родової (групової) належності досліджуваних вибухових речовин або продуктів пострілу [2, с. 235].

До об'єктів експертизи дослідження вибухових речовин, продуктів вибуху та пострілу належать, як правило, матеріальні носії інформації, речовини, що підозрюються на належність до вибухових речовин: предмети, що можуть бути віднесені до залишків вибухового пристрою (уламки, залишки годинникового механізму та джерел живлення, уривки дроту, частини пакувального матеріалу тощо); ґрунт, інші речовини та матеріали з поверхонь навколо вирви, що утворилася внаслідок вибуху; предмети-носії, що містять нашарування можливих продуктів вибухового перетворення вибухових

речовин (частинки та мікрочастинки речовин, кіптява) тощо.

До питань які можуть бути поставлені експерту під час проведення експертизи вибухових речовин і продуктів вибуху належать:

– чи є дана речовина вибуховою? Якщо є, то якою саме?

– чи можуть використовуватися для виготовлення вибухової речовини надані речовини? Якщо так, то в якому сполученні?

– чи є на предметі-носії (вказується, на якому саме) сліди вибухових речовин? Якщо так, то яких саме?

– чи є на даному предметі продукти розкладу вибухової речовини? Якщо так, то внаслідок розкладу якої вибухової речовини вони утворились?

Електротехнічна експертиза

Під час розслідування шахрайства у сфері майна можливі випадки призначення електротехнічної експертизи, предметом дослідження якої є фактичні дані та обставини події, стан експлуатації електроустановки, причетність (непричетність) електромережі або електротехнічних установок до причини пожежі, встановлення причинно-наслідкового зв'язку між станом об'єкту дослідження і певними подіями, діями певних осіб.

Така експертиза проводиться експертом-електротехніком та встановлюються ним на базі спеціальних знань в галузі електротехніки.

Проведення електротехнічної експертизи під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна має на меті встановлення причин знищення або пошкодження застрахованого майна, пов'язаного з роботою та експлуатацією електроустановки, встановлення джерел запалювання електричної природи, що призвело до виникнення пожежі (за його наявності), встановлення причин зміни режиму роботи електроустановки чи її елементів, встановлення причин невірогідного обліку електричної енергії, встановлення причин нештатного (аварійного) режиму роботи елементів електроустановки, встановлення технічних характеристик електротехнічного виробу тощо.

Об'єктом електротехнічної експертизи є електроустановки та/або її елементи, електротехнічні вироби, експлуатаційна документація, конструкторська документація тощо.

На вирішення електротехнічної експертизи можуть бути поставлені такі питання:

– чи має джерело запалювання пожежі (вказати де і коли) електричну природу? Який механізм його утворення і якими обставинами він зумовлений?

– що являє собою наданий на дослідження електротехнічний виріб, яке його функціональне призначення?

– які технічні характеристики наданого на дослідження електротехнічного виробу?

– чи відповідає технічний стан електропроводки, електричних приладів нормативним вимогам?

– чи правильно експлуатувалася освітлювальна або силова електропроводка?

– що стало причиною короткого замикання електропроводу (чи стало замикання причиною пожежі або сталося внаслідок пожежі)?

Перелік питань, які можуть бути поставлені перед експертом, не є вичерпним, він може бути доповнений, а питання конкретизовані залежно від завдання експертизи.

Висновки та пропозиції. Використання спеціальних знань, зокрема залучення спеціалістів до проведення слідчих (розшукових) дій, є необхідним під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна. Спеціаліст звертає увагу слідчого на обставини, що мають значення для кримінального провадження, виявлені ним під час вивчення слідів, предметів, технічних засобів, знарядь і пристосувань, які могли використовуватися під час вчинення злочину, повідомляє необхідні довідкові дані; зазначає обставини, що сприяли вчиненню злочину; висловлює міркування про можливості перевірки зібраних даних за криміналістичними обліками (колекціями, картотеками, інформаційно-пошуковими системами, автоматизованим банком даних тощо).

Особливу роль відіграє спеціаліст під час проведення таких слідчих (розшукових) дій як огляд місця події та проведення слідчого експерименту.

Важливу роль в доказуванні обставин вчинення шахрайства у сфері страхування майна відіграють експертизи. Так, можуть призначатися і проводитися різні види експертиз, необхідність у проведенні яких виникає у кожному конкретному випадку та обумовлюється предметом дослідження.

Важливість висновку експерта полягає також у тому, що через призму встановлення ознак об'єктивної сторони складу злочину, стає можливим і дослідження суб'єктивної сторони складу злочину, а саме вини, умислу, мотиву, цілі, які об'єктивуються в діях суб'єкта злочину й у їхніх наслідках і які є ключовими під час розслідування шахрайства у сфері страхування майна – адже необхідним є доведення умислу – знищення об'єкта страхового договору, мотив – отримання грошової винагороди та інших благ, від зазначених дій.

Список використаної літератури:

1. Яремчук В.О. Організація і тактика залучення спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій : монографія. Харків : Апостіль, 2015. С. 227.
2. Слободянюк Б.К. Залучення спеціаліста до участі у розслідуванні кримінальних проваджень, пов'язаних із умисним знищенням або пошкодженням чужого майна. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. Випуск 3-2. Том 2. 2015 рік. С.227–231.
3. Слідчий експеримент //Юридична енциклопедія : в 6-ти т. / ред. кол. Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ : Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2003. Т. 5 : П. С. 736 с.
4. Зернов С.И. Техничко-криминалистическое обеспечение расследования преступлений, сопряженных с пожарами. Москва : ЭКЦ МВД России, 1996. С. 128
5. Таран О.В. Використання спеціальних знань під час розслідування злочинів проти безпеки виробництва : метод. рек. / О.В. Таран, Н.В. Тимофєєва. Київ, 2016. 55 с.

Ивасюк К. С. Использование специальных знаний при расследование мошенничества в сфере страхования имущества

Статья посвящена исследованию и раскрытию особенностей использования специальных знаний при расследовании мошенничества в сфере страхования имущества. Сосредоточено внимание на исследовании форм использования специальных знаний. В частности, исследованы особенности участия специалиста в проведении следственных (розыскных) действий – осмотре места происшествия и проведении следственного эксперимента. Акцентировано внимание на роли и месте судебной экспертизы при расследовании преступлений данного вида. Уделено внимание раскрытию особенностей пожарно-технической, взрывотехнической и электротехнической экспертизы.

Ключевые слова: использование специальных знаний, расследование, следственные (розыскные) действия, экспертиза, мошенничество, страхование имущества.

Ivasiuk K. S. The use of special knowledge in the investigation of fraud in the field of property insurance

The article is devoted to the study and disclosure of the peculiarities of the use of special knowledge in the investigation of fraud in the field of property insurance. Focused attention is paid to the study of the forms of the use of special knowledge. In particular, the special features of participation of a specialist in carrying out investigative (search) actions – an overview of the place of the event and carrying out an investigator's experiment were investigated. Attention is focused on the role and place of forensic expertise in investigating the crimes of the specified species. The attention is paid to the disclosure of the features of the fire-technical, explosion and electrical expertises.

Key words: *use of special knowledge, investigation, investigation (search) actions, examination, fraud, property insurance.*